

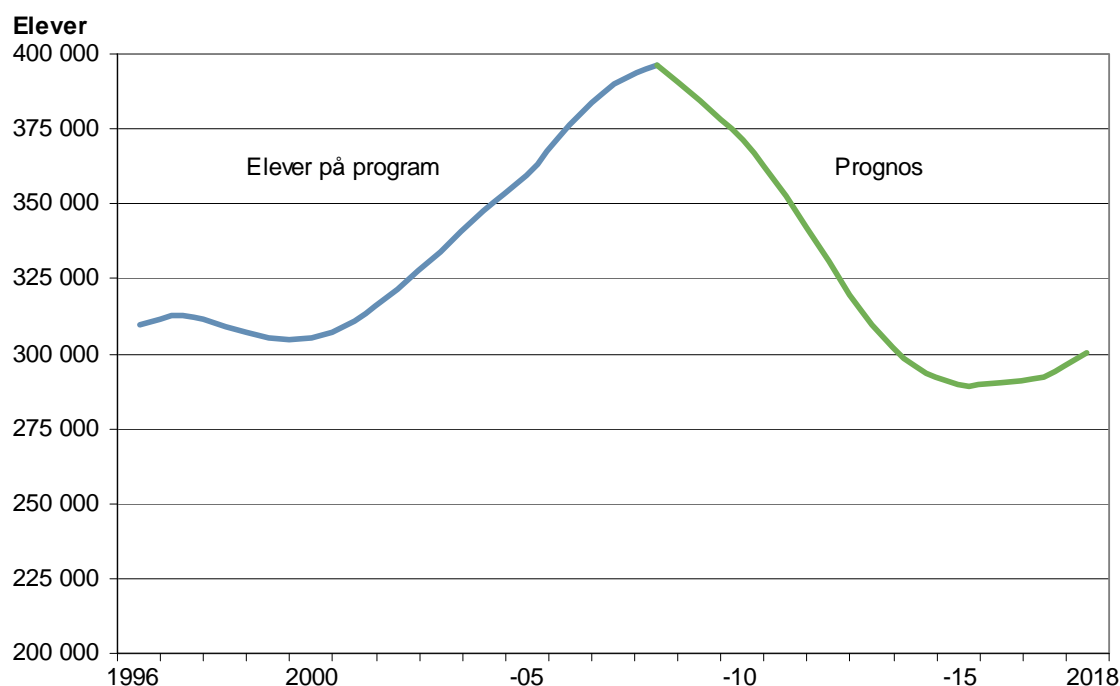
Elever i gymnasieskolan 2008/09

Elevantalet i gymnasieskolan når sin kulmen och aldrig tidigare har så många gått i gymnasieskolan. Nuvarande läsår finns drygt 396 000 elever i gymnasieskolan jämfört med för fem år sedan då antalet var cirka 334 000. Men enligt prognosen kommer elevkullarna att bli mindre redan nästa läsår och 2016 kommer antalet gymnasieelever vara omkring 100 000 färre jämfört med idag. I takt med elevökningen i gymnasieskolan har också antalet skolor expanderat och då främst fristående skolor.

Allt fler elever och skolor

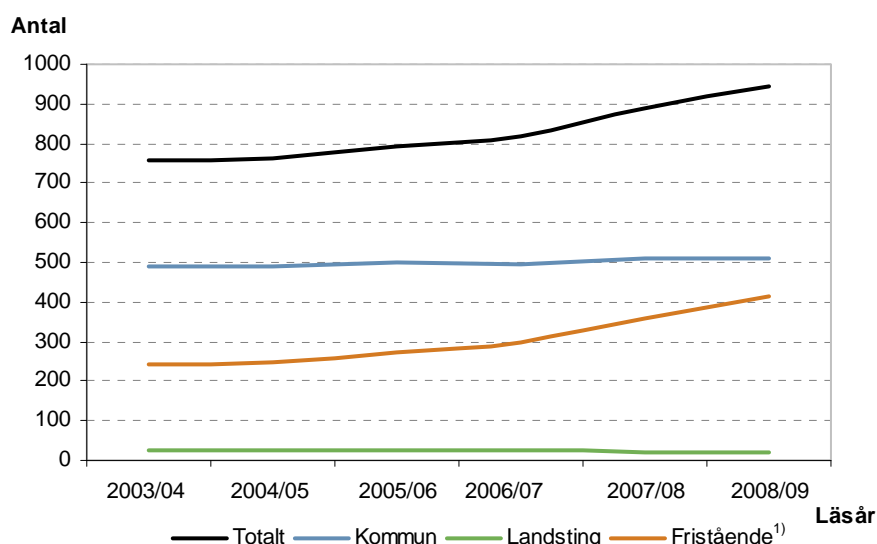
Antalet elever i gymnasieskolan är nu större än någonsin, och antalet gymnasieskolor har aldrig varit fler. Elevantalet har nu sin höjdpunkt med drygt 396 000 gymnasieelever läsåret 2008/09. De flesta elever som börjar gymnasieskolan kommer direkt från grundskolan. Sedan läsåret 2000/01, då elevkullarna var som minst efter att programgymnasiet infördes 1993, har antalet elever i gymnasieskolan ökat med 91 000 elever. Från och med nästa läsår sjunker elevunderlaget fram till år 2016. Om elevernas studiemönster består kommer elevantalet att minska med drygt 100 000 elever.

Figur 1. Antal elever i gymnasieskolan. Läsåren 1996/97 – 2018/19

I takt med att antalet gymnasieelever ökat har antalet skolor expanderat. Totalt finns idag 945 gymnasieskolor i landet, att jämföra med 756 stycken läsåret 2003/04. Det är främst antalet fristående skolor¹ som blivit fler, de är nu 173 fler och är idag 414 stycken. Jämfört med läsåret 2003/04, då 32 procent av landets skolor var fristående, är motsvarande siffra idag 44 procent. Kommunala skolor har fler elever per skola, vilket innebär att majoriteten av eleverna går i en kommunal gymnasieskola. Detta läsår går 79 procent i en kommunal skola, att jämföra med läsåret 2003/04 då motsvarande siffra var 88 procent. I fristående skolor går 20 procent av eleverna och 1 procent går i landstingskommunal skola. Fristående skolor har färre program och därmed färre elever per skola men av den totala elevökningen om cirka 62 000 sedan 2003/04, har ungefär 43 000 elever valt en fristående skola.

Figur 2. Antal skolor efter huvudman läsåren 2003/04 – 2007/08

Det finns stora regionala skillnader när det gäller gymnasieskolor och deras utbud. Av Sveriges 290 kommuner finns minst en gymnasieskola i 277 av dessa. Jämfört med läsåret 2003/04 har fristående skolor startats i 30 kommuner, och finns i dag i 106 kommuner. En fjärdedel av skolorna är belägna i de tre storstäderna och mer än hälften finns i storstadslänen. Jämfört med läsåret 2003/04 har fem kommuner inte längre någon fristående gymnasieskola.

Trots att fristående gymnasieskolor inte finns i samtliga kommuner, har nästan alla kommuner elever som studerar i fristående skolor. Det är vanligast i storstäderna, där en tredjedel av eleverna går i en fristående skola. I storstadslänen går var fjärde elev i en fristående skola. I glesbygdskommuner är motsvarande andel 8 procent. I så många som 193 kommuner går 10 procent eller mer i en fristående skola.

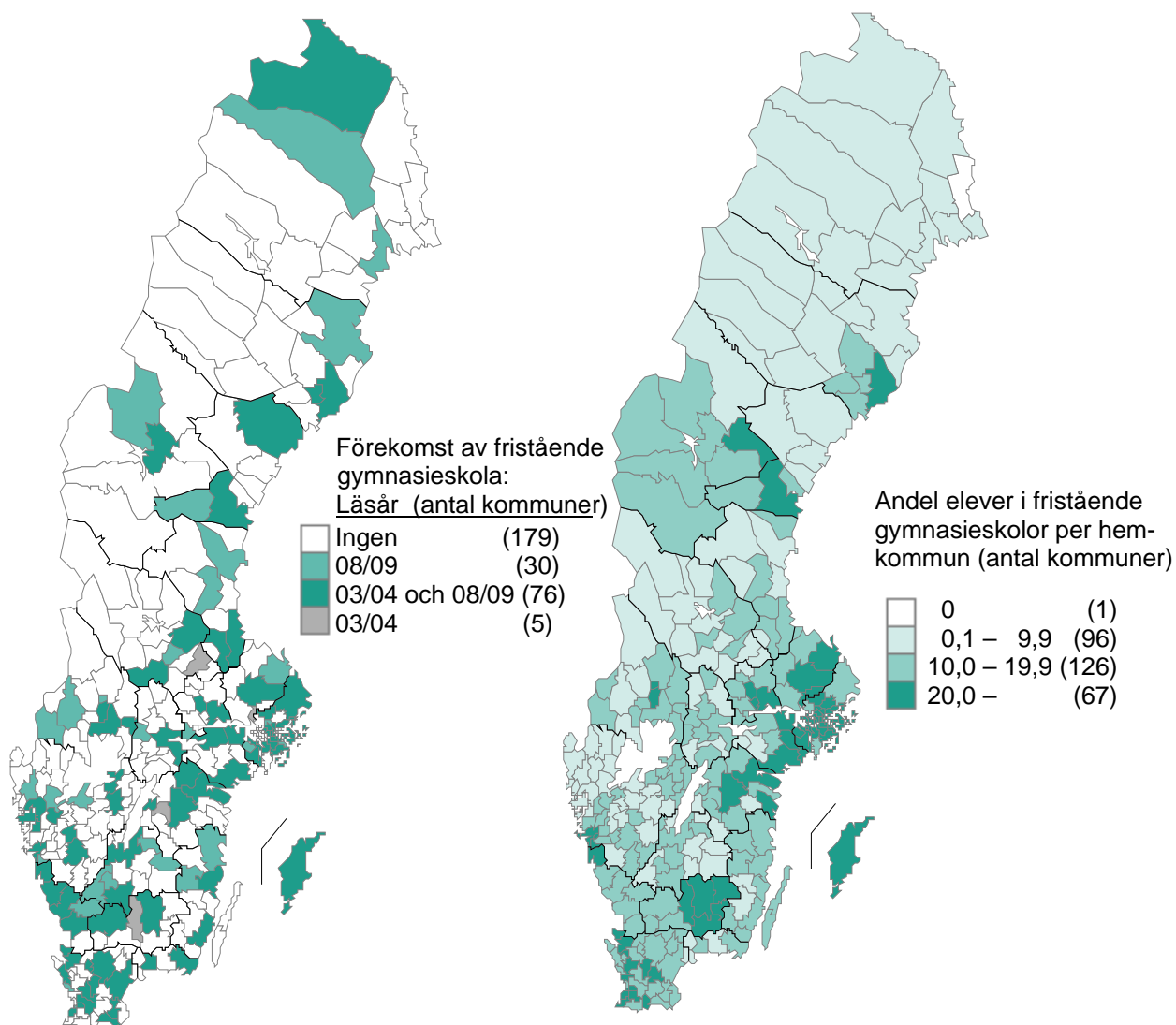
¹ I gruppen fristående huvudmän ingår internationella skolor och riksinternatskolor.

Kommunala skolor har mött konkurrensen med att i allt större omfattning erbjuda specialutformade program. Två tredjedelar av de kommunala skolorna har idag minst ett specialutformat program, 332 av 509 skolor. Jämfört med läsåret 2003/04 finns nu specialutformade program i ytterligare 33 kommuner och 73 skolor.

Figur 3. Förekomst av fristående skola 2003/04 och 2008/09 samt andel elever i fristående gymnasieskolor 2007/08

Förekomst av fristående gymnasieskola i skolkommunen 2003/04 och 2008/09 samt både 2003/04 och 2008/09

Andel elever i fristående gymnasieskola 2008/09 per hemkommun²

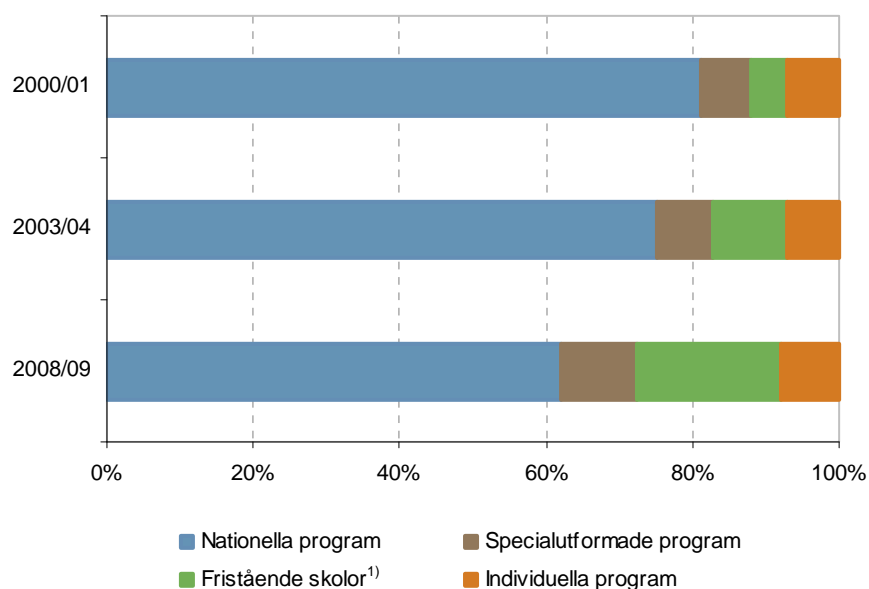

² Vissa kommuner ingår i ett gymnasieförbund, men kartan visar i vilken kommun skolan är belägen.

Färre elever kommande läsår

Trots att eleverna i gymnasieskolan är fler än någonsin, märks det redan detta läsår att antalet elever som börjar gymnasieskolans årskurs 1 blir färre de kommande läsåren. Jämfört med föregående läsår är det 1 200 färre elever. För gymnasieskolan totalt är utvecklingen att kommunala skolors nationella program lockar färre elever. För fem år sedan studerade 75 procent av eleverna på ett nationellt program, motsvarande andel för detta läsår är 62 procent. Elevminskningen i årskurs 1 märks än så länge endast på nationella program, som har 5 procent färre elever i år 1 jämfört med föregående år.

Figur 4. Andel elever på nationella program, specialutformade program, fristående skolor, individuella program läsåren 2000/01, 2003/04 och 2008/09

¹) I gruppen fristående skolor ingår internationella skolor och riksinternatskolor.

Andelen elever på fristående skolor har de senaste fem åren ökat från 10 till 20 procent. Även kommunala skolors specialutformade program lockar fler elever, andelen elever på dessa program har ökat från 7 till 11 procent de senaste fem läsåren. Andelen elever på individuella program har ökat från 7 till 8 procent motsvarande period.

Fler elever väljer yrkesförberedande utbildningar

Läsåret 2008/09 går 47 procent av eleverna i gymnasieskolan en utbildning som är studieförberedande³ och 45 procent går en utbildning som är yrkesförberedande⁴. Däremot är andelen elever på yrkesförberedande utbildningar högre än på studieförberedande utbildningar i årskurs 1. Dessutom är andelen elever i år 1 på yrkesförberedande utbildningar två procentenheter mer jämfört med föregående läsår.

Samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga utbildningar är fortfarande de största utbildningarna. Innevarande läsår går 35 procent av eleverna någon av dessa utbildningar, för elever i år 1 är det 31 procent. På fristående skolor skiljer sig dock detta resultat. Följt efter samhällsvetenskapliga utbildningar är el-utbildningar näst störst med omkring 2 800 elever i år 1. Att jämföra med kommunala skolors nationella program där el-utbildningar är det sjunde största programmet, men har ungefär 4 700 elever. Barn- och fritidsprogrammet har omkring 17 procent färre elever detta läsår i år 1 jämfört med föregående. Tillsammans med hotell- och restaurangprogrammet och handels- och administrationsprogrammet har dessa nationella program minskat mest jämfört med föregående läsår.

Vanligast inriktning på IV är handel/administration och barn/fritid

Detta läsår går 8 procent av eleverna på individuella program. Nästan var fjärde av dessa elever går programinriktat individuellt program (PRIV). Så stor andel har gått PRIV de senaste två läsåren, läsåret innan dess var det endast 16 procent som gick PRIV. De vanligaste inriktningarna för de elever som går PRIV är handel- och administration och barn- och fritid.

Individuella program kan även kombineras med svenska för invandrare (IVIK). Andelen elever på IVIK fortsätter att öka och är nu 16 procent av det totala antalet elever på individuella program, föregående läsår var motsvarande andel 13 procent.

Sedan läsåret 2006/07 kan alla fristående skolor anordna individuella program. Innevarande läsår har 520 elever inrapporterats på ett individuellt program vid en fristående skola, vilket motsvarar 2 procent av samtliga elever på individuella program.

³ Till studieförberedande utbildningar räknas program eller utbildning motsvarande följande program: estetisk (ES), International Baccalaureate (IB), naturvetenskap (NV), samhällsvetenskap (SP), teknik (TE) samt Waldorf (W). Grund för indelningen har varit om formellt krav ställs på 15 veckors arbetsplatsförlagd utbildning (APU) eller ej.

⁴ Till yrkesförberedande utbildningar räknas program eller utbildning motsvarande följande program: barn- och fritid (BF), bygg (BP), el (EC), energi (EN), fordon (FP), handels- och administration (HP), hantverk (HV), hotell- och restaurang (HR), industri (IP), livsmedel (LP), medie (MP), naturbruk (NP) samt omvårdnad (OP). Samtliga dessa utbildningar har som nationellt program krav på 15 veckors arbetsplatsförlagd utbildning (APU).

Fler elever med utländsk bakgrund på IV

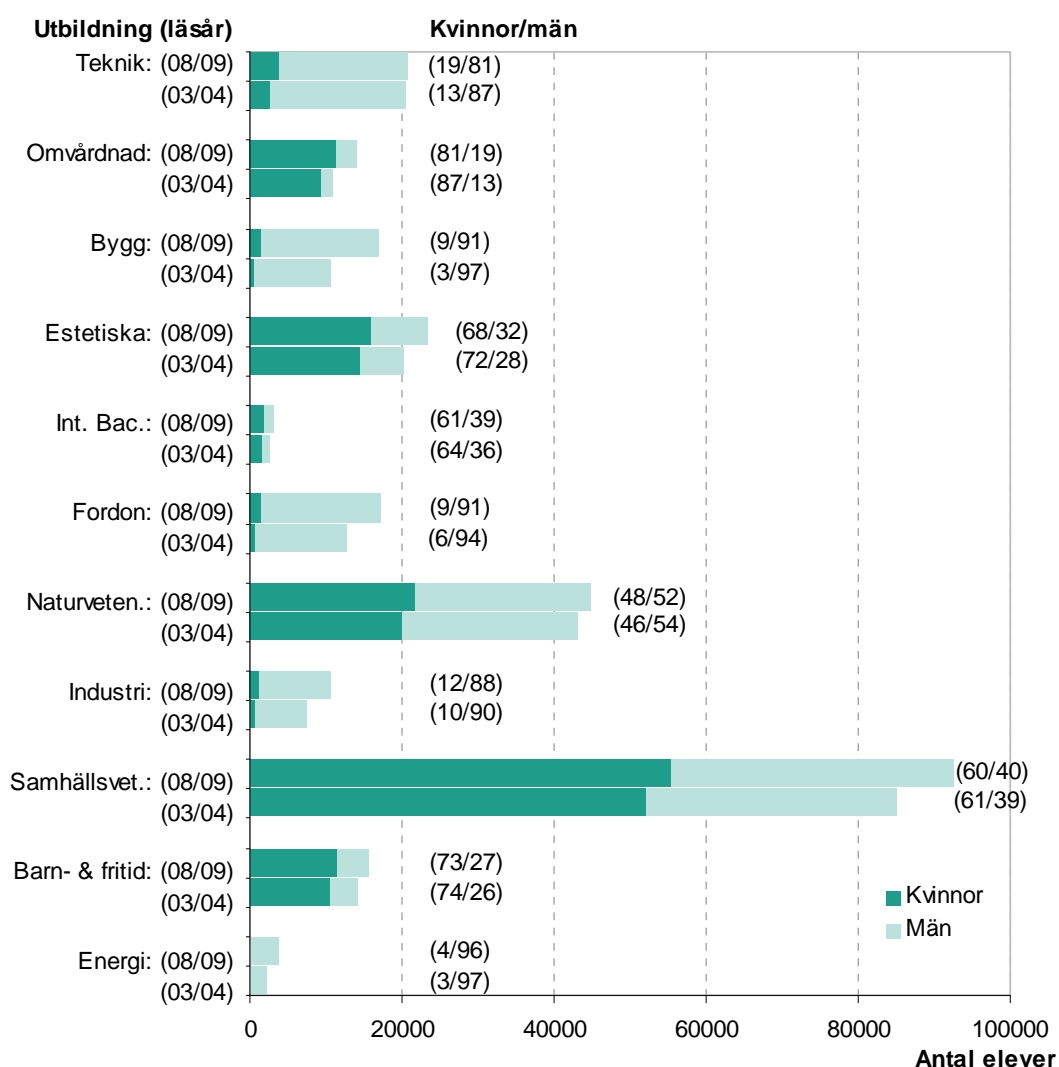
Elever med utländsk bakgrund är överrepresenterade på individuella program. Men om individuella program exkluderas är det vanligare att elever med utländsk bakgrund läser på en naturvetenskaplig, samhällsvetenskaplig utbildning eller på en utbildning med anknytning till handel- och administration än elever med svensk bakgrund. Elever med svensk bakgrund läser i större utsträckning än elever med utländsk bakgrund på estetiska utbildningar och på utbildningar med anknytning till naturbruk och bygg.

Fler kvinnor inom bygg och teknik

Naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga utbildningar har jämnast könsfördelning. Dessa utbildningar har också flest antal elever. För övriga utbildningar är könsfördelningen inte lika jämn.

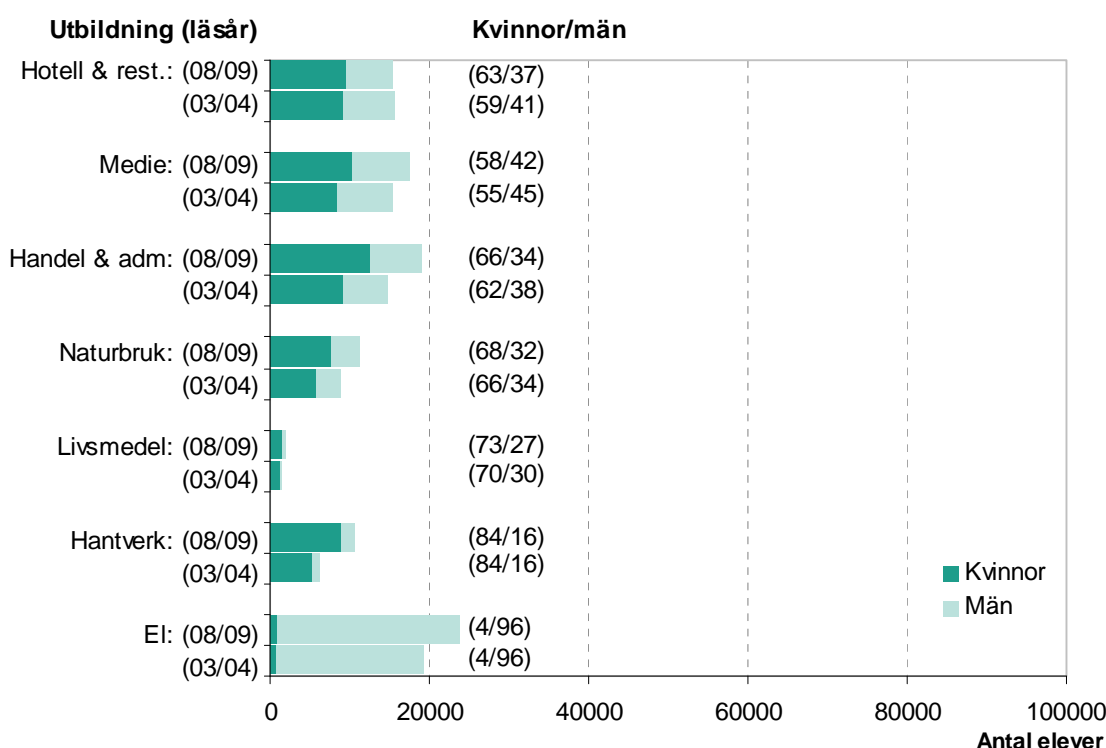
Andelen män är störst på energi- (96%), el- (96%), fordon- (91%) och byggutbildningarna (91%). Men könsfördelningen har blivit jämnare på dessa utbildningar än för fem år sedan. Framförallt har kvinnorna ökat på byggutbildningarna. Allra mest har dock andelen kvinnor ökat på teknikutbildningarna. Samtidigt är det viktigt att beakta att antalet kvinnor på dessa utbildningar fortfarande är lågt.

Figur 5. Utbildningar där könsfördelningen är jämnare läsåret 2008/09 jämfört med läsåret 2003/04 (andel kvinnor/män i procent)

Högst andel kvinnor är det på hantverks- (84%), omvårdnads- (81%), barn- och fritids- (73%) samt livsmedelsutbildningar (73%). På omvårdnadsutbildningarna har andelen män ökat från 13 till 19 procent de senaste fem åren. Även på barn- och fritidsutbildningarna har könsfördelningen blivit något jämnare. Könsfördelningen på hantverks- och livsmedelsutbildningarna har under samma period blivit ojämnare. Andra utbildningar där könsfördelningen blivit ojämnare de senaste fem åren är hotell- och restaurang, handel- och administration och medie. På alla dessa utbildningar har andelen kvinnor blivit större.

Figur 6. Utbildningar där könsfördelningen är ojämnare läsåret 2008/09 jämfört med 2003/04 (andel kvinnor/män i procent)

Var tionde elev (exkl. IV) byter studieväg efter första läsåret

Av nybörjareleverna som hösten 2007 påbörjade en gymnasieutbildning har drygt var tionde elev bytt studieväg hösten 2008 (exkl. individuella program). Det är något fler elever som byter studieväg på de kommunala skolorna jämfört med elever i landstingskommunala och fristående skolor.

Syftet med individuella program (IV) är att eleven ska fortsätta sina studier vid ett nationellt eller specialutformat program. Bland de nybörjarelever som påbörjade individuella program hösten 2007 har 36 procent bytt till en annan utbildning året därpå. Men det finns stora skillnader mellan kommunerna. I sex kommuner har mer än 80 procent av nybörjareleverna på individuella program bytt till ett annat

program medan det i elva kommuner är färre än 20 procent av eleverna som gjort motsvarande byte.

I årskurs 1 går förutom nybörjareleverna ungefär 25 000 elever om årskursen. Oftast är det på grund av att eleven byter utbildning. Elever med utländsk bakgrund byter i större utsträckning utbildning än elever med svensk bakgrund. Män byter i något högre utsträckning utbildning än kvinnor.

Många hoppar av gymnasieskolan

Hösten 2007 gick 153 000 elever i årskurs 1. Ett år senare studerade inte 10 000 av dessa i gymnasieskolan. Detta betyder att nästan 7 procent av eleverna hösten 2007 hade avbrutit studierna eller gjort ett studieuppehåll. Elever med utländsk bakgrund är kraftigt överrepresenterade, 12 procent gör avbrott eller studieuppehåll, vilket kan jämföras med att motsvarande andel bland elever med svensk bakgrund är drygt 5 procent. Motsvarande uppgifter för nybörjare hösten 2007 var 3 procent. Med andra ord är det betydligt vanligare att elever som går om årskurs 1 lämnar studierna innan deras tredje studieår börjar.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken Statistik. Där finns Sveriges officiella statistik om gymnasieskolan för läsåret 2008/09 på riksnivå samt statistik på kommun-, läns- och skolnivå.